

reformok következtében mindaz a pénz és vagyon, amit visszakaptam, semmivé lett. Nem panaszkodom, mert mint tudja teljesen egyetértek ezekkel a reformokkal, melyeknek jó eredménye már megmutatkozik, amennyiben emelkedett a szegények életszínvonalá; a gazdagok osztályáé persze csökkent.¹

Nem tudom, hallott-e Judith házasságáról Szabó Zoltánnal, aki kulturális attasé volt itt Párizsban és egy nagyon ismert szerző. A házasság távolról sem ideális – nem azért, mert nincs pénze, hanem mert egy tipikus highbrow,² és mint tudja, Judith egyáltalán nem ez a típus. Aztán elvált ember, 35 éves és van egy 9 éves fia. Mindez nem nagyon megnyugtató, de ha továbbra is úgy szeretik majd egymást, mint most, akkor ez segít összetartani őket.

Catherine egészsége egészen megnyugtató, de az enyém nem az. Szívpanaszaim vannak, és a vérnyomásom fel-alá jár, ami nem valami jó. Most megbíztak a brüsszeli követséggel is, ami több munkát és több fáradságot jelent, és havonta vagy hathetente 2-3 napra Brüsszelbe kell utaznom. Működésem központja persze továbbra is Párizs marad. Megöregedtem, elfáradtam és nagyon szeretném magát látni. Ha élek még, talán átmehetek az Államokba egy éven belül mint az Interparlamentáris Konferencia résztvevője, amelyet 1949-ben Washingtonban tartanak meg. Politikailag az vagyok, aki voltam, magához nagyon közel.

Sok szeretettel, az Isten áldja

¹ Károlyi túloz.

² A magának való, a hasonlók körébe zárkózó gógós intellektuel angol gúnyneve.

517. KÁROLYI MIHÁLY RAJK LÁSZLÓHOZ

(Párizs, 1948. szeptember 23.)

Ellentétben a tömegek körében mesterségesen előidézett megújult háborús hisztériával, a leghatározottabban állíthatom, hogy diplomáciai körök szerint a berlini helyzet nem jelent közvetlen háborús veszélyt. Francia parlamenti körökben, elsősorban a francia parlament külügyi bizottságában az a vélemény alakult ki, hogy a Szovjetunió a német és vele együtt az általános kérdések tárgyalásába óhajtja belevinni a nyugati hatalmakat. Ezzel szemben a nyugati hatalmak nem akarnak ebbe belemenni, mert a nyugati blokkot még nem tudták megszervezni. A Szovjetunió éppen ezért sürgeti az általános rendezés kérdését és közben a nyugati hatalmak egységének megbontásával manőverezik, mondják ezek a körök. Az Egyesült Államoknak elhatározott szándékuk, hogy csak akkor ülnek le a nagy tárgyalásra, ha biztosan támaszkodhatnak az egységbe kovácsolt nyugati blokkra.

A Quai d'Orsay-n aggódva figyelik a berlini „népi” megmozdulásokat. Félnek, hogy a német erő felhasználása túlságosan befolyásolja majd az USA politikáját és még szélsőségesebb irányba tolja. Átlátszó tény, hogy a németek a háborúra spekulálnak. „Mi lesz, ha a sakkasztalon maguk a parasztok mozdulnak meg és vezetik a matadorok kezét?” – kérdezte az egyik diplomáciai megfigyelő. Francia diplomáciai körökben hangsúlyozzák, hogy a francia diplomácia igyekszik megőrizni azt a vonalat, amelyhez Bidault távozása után visszatért és amely a megegyezés útja.

Az amerikai sajtóból, így a Párizsban megjelenő New York Herald Tribune-ből is kitűnik, hogy az amerikaiak nagy szovjetellenes offenzívára készülnek az UNO jelenlegi ülészakán. Ezt mi sem bizonyítja jobban, mint az a tény, hogy az UNO különböző bizottságaiból kiszorították a keleti demokráciák és a Szovjetunió képviselőit. Kétségtelen

azonban, hogy Franciaország és Anglia is nehezen állnak kötélnek. A francia Külügyminisztériumhoz közel álló helyen hangsúlyozzák, hogy a három nyugati hatalom külügyminisztereinek legutóbbi tanácskozása során Robert Schuman álláspontja érvényesült. Franciaország a Szovjetunióval való tárgyalások folytatását kívánja. Ugyanezek a körök megállapítják, hogy Schuman külügyminiszter mérsékelt magatartása nagy hatással volt Marshallra. Robert Schuman nyilván tisztában volt azzal, hogy az amerikai State Department és a War Department¹ között is ellentétek vannak, és maga az amerikai nagytőke képviselőinek véleménye is megoszlik a döntő külpolitikai kérdésekben.

Franciaország kitart amellett, hogy a blokádnak fenntartása esetén is folytatni kell a tárgyalásokat, és mindent el kell követni, hogy ne kerüljön sor szakításra. Továbbra is kitart azon álláspontja mellett, hogy Nyugat-Németország önállósítását csak lassan és fokozatosan szabad véghezvinni. Viszont Angliával szemben teljes mértékben támogatja azt az amerikai elgondolást, hogy a nyugati blokkot tervszerűen meg kell erősíteni és meg kell valóstani. Hajlandó belemenni abba is, hogy a nyugati blokkba később a teljesen pacifikált Nyugat-Németországot is bekapcsolják, de ennek ellenében azt kéri az USA-tól, hogy biztosítsa Franciaországot katonai szövetségéről, és vegye le a francia államháztartás válláról a katonai költségvetés jelentős részét. A Quai d'Orsay-n úgy vélik, hogy a Szovjetunió is szívesen venné Németország kettéosztásának hosszú lejáratú fenntartását. Meg vannak győződve arról, hogy a Szovjetunió éppen azért akarja a nyugati hatalmakat Berlinből kiszorítani, hogy az általa megszállt német területen nyugodtan és hosszú időre berendezkedjék. Franciaország kezdetben nem tartotta döntő fontosságúnak a nyugati szövetségeseknek Berlinhez való ragaszkodását, de kétségtelen, hogy ma már ebben a kérdésben erősen közeledett az angol-amerikai állásponthoz. Tudja, hogy Berlin feladása ma már lehetetlen, de továbbra is odahat, hogy ez a kérdés ne lehessen a két világ közötti szakadás oka, sőt ha lehetséges, éppen ez legyen az érintkező pont.

A három külügyminiszter tanácskozásán Marshall eleinte a szakítás mellett volt. Állítólag azzal érvelt, hogy ezzel Nyugat-Németországot politikailag teljesen a nyugati hatalmak mellé állítják, és így a nyugatnémet nemzeti politikával állandóan nyugtalaníthatja a Szovjetunió kelet-németországi helyzetét. Marshall végül is engedett, mert nemcsak a francia, hanem az angol álláspont is a további tárgyalások mellett nyilatkozott. Jellemző, hogy az UNO körül nyüzsgő reakciós, kardcsörtető újságírók (ellentétben Lippmannnal, aki ismét óvatosságra intett) ezt kedvetlenül vették tudomásul. Ezek szerint Amerika és Anglia helyesebben tenné, ha merevebb álláspontra helyezkednének és kihasználnák a Szovjetunió mostani nehézségeit, amelyek szerintük ez idő szerint éppen a nemzeti vonalon mutatkoznak meg a keleti népi demokráciákkal való viszonyában.

Egy jól értesült svájci újságíró szerint az elkövetkező hónapokban mind Anglia, mind pedig az USA fegyverkezése az eddiginél is nagyobb méreteket ölt majd. Szerintük olyan méretű tervekről van szó, amely[ek] egy éven belül teljesen megváltoztatják a nemzetközi politikai helyzetet. Az USA-nak az a célja, hogy az eddig óvatos nyugati államokat megnyugtassák, és még a skandináv államokat is nyílt állásfoglalásra bírják a nyugati blokk kérdésében. Amerika a fegyverkezés érdekeire való hivatkozással igyekszik megakadályozni Anglia acéliparának nacionalizálását. Ennek ellenében Anglia más irányú politikai engedményeket kap az USA-tól. Általában komoly kísérletek folynak az angol-amerikai ellentét elsímítására, és az UNO párizsi közgyűlésének kulisszái mögött elsősorban ennek az érdekében folynak a tárgyalások. Általános vélemény szerint Anglia súlya egyre nő, és az USA kénytelen számolni az angol érdekekkel. Anglia a fegyverkezés ellenére is kitart amellett, hogy Kelet-Európával a kereskedelmi kapcsolatokat elmélyítse. Ezzel akarja ellensúlyozni az ázsiai zavaros helyzet miatt előállott gazdasági nehézségeket.

Noha a külügyminiszterek tárgyalásain Schuman, mint fentebb említettem, sikert ért el, kétségtelen, hogy Angliával ellentétben Franciaország tekintélye állandóan csökken. Ezzel szemben fontossága nő abból a szempontból, hogy a francia belpolitika bizonytalansága egyik döntő tényezőjévé válik a világpolitika alakulásának.²

MOL XIX-J-1-k 7. doboz 5/b (eredeti)

¹ A Külügyminisztérium és a Hadügyminisztérium (USA).

² Egy héttel később, október elsején írt jelentésében Károlyi tovább részletezi a három nyugati hatalom álláspontjának eltéréseit és tárgyalásait. *MOL XIX-J-1-k 7. doboz 5/b (egykorú másolat)*

518. RAJK LÁSZLÓ TÁVIRATA KÁROLYI MIHÁLYHOZ

(Budapest, 1948. szeptember 24.)

Kérem követ urat, hogy bolgár külügyminiszter leveléhez hasonló tartalmú jegyzékben kérje UNO főtitkárától felvételünket, s egyben tiltakozzék eddigi békeszerződéssel ellenes visszautasítása miatt.

KÜM irattára. Párizsi táviratok (eredeti tisztázat)

519. KÁROLYI MIHÁLY TRYGVE LIE-HEZ

(Párizs, 1948. szeptember 27.)

Monsieur le Secrétaire Général,

D'ordre de mon Gouvernement, permettez-moi de m'adresser à Votre Excellence et de solliciter Sa bienveillante intervention en la question ci-dessous exposée.

Dans les textes du Traité de Paix conclu entre les Puissances Alliées et la Hongrie, il a été stipulé qu'après l'entrée en vigueur de ce traité la Hongrie aurait la possibilité d'être admise au sein de l'Organisation des Nations Unies et de se joindre aux accords conclus par celle-ci. Or, bien que plus d'une année se soit écoulée depuis l'entrée en vigueur du Traité de Paix, et bien que le Gouvernement hongrois ait scrupuleusement rempli toutes des conditions de ce traité, aucune mesure n'a été prise jusqu'ici en vue de l'admission de la Hongrie au sein des Nations Unies.

Cependant la Hongrie a fait preuve entre-temps d'un redressement exemplaire aussi bien par sa transformation démocratique, que par son évolution économique, financière et sociale, ainsi par que reconstruction rapide et efficace, dont les résultats sont incontestablement reconnus par tous les observateurs impartiaux.

Animée du profond désir de collaborer activement au rapprochement et à l'entente entre toutes les nations pacifiques, la Hongrie serait heureuse d'apporter, dans ce but, tout son concours aux travaux de l'Organisation des Nations Unies. A cet effet, et chargé par mon Gouvernement, je me permets de vous prier, Monsieur le Secrétaire Général, de bien vouloir présenter à l'Assemblée de l'ONU, en l'appuyant, la requête formelle du Gouvernement hongrois en vue de son admission parmi les membres de l'Organisation des Nations Unies.

En remerciant à l'avance Votre Excellence de Son aimable interventions, je la prie d'agréer les assurances de ma plus haute considération.

MOL XIX-J-30-a 22. doboz (egykorú másolat)